

Anonymizované znenie

Preklad

C-593/21 – 1

Vec C-593/21

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

24. september 2021

Vnútroštátny súd:

Cour de cassation

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

10. september 2021

Navrhovateľ:

NY

Odporkyňa:

Herios SARL

Cour de cassation de Belgique (Kasačný súd, Belgicko)

Rozsudok

[*omissis*] [odkaz na rozsudok]

[*omissis*] **NY**

navrhovateľ v konaní o kasačnom opravnom prostriedku,

[*omissis*] [identifikačné údaje advokáta navrhovateľa]

proti

HERIOS, spoločnosti s ručením obmedzeným [*omissis*] [identifikačné údaje odporkyne]

odporkyňu v konaní o kasačnom opravnom prostriedku,

[*omissis*] [identifikačné údaje advokáta odporkyne]

I. Konanie pred Súdny dvorom

Kasačný opravný prostriedok bol podaný proti rozsudku Cour d'appel de Liège (Odvolací súd Liège, Belgicko) zo 16. januára 2020.

[*omissis*]

[*omissis*] [procesné úvahy]

II. Skutkový stav a okolnosti predchádzajúce konaniu

[*omissis*] Skutkový stav a okolnosti predchádzajúce konaniu možno zhrnúť nasledovne.

Odporkyňa uzavrela zmluvu o obchodnom zastúpení s nemeckou spoločnosťou Pöensgen, na základe ktorej mala výhradné právo na predaj výrobkov [*omissis*] zastúpenej spoločnosti v Belgicku, Francúzsku a Luxembursku.

V roku 2009 si na základe ústnej dohody najala navrhovateľa ako plateného delegovaného sprostredkovateľa na dojednávanie obchodov s výrobkami distribuovanými na uvedenom území spoločnosťou Pöensgen.

Koncom roka 2015 a začiatkom roka 2016 sa medzi navrhovateľom, odporkyňou a spoločnosťou Pöensgen uskutočnili rokovania o priamom výkone činností

obchodného zastúpenia navrhovateľa a ukončení príslušných činností odporkyne, ktoré neboli úspešné.

Dňa 8. júna 2016 spoločnosť Pöensgen oznámila ukončenie zmluvy uzavretej s odporkyňou výpoveďou so šesťmesačnou výpovednou lehotou, takže zmluvné vzťahy sa skončili 31. decembra 2016.

[Odporkyňa] sa v januári 2017 stala obchodnou zástupkyňou spoločnosti Pöensgen a v apríli 2017 došlo k uzavretiu zmluvy medzi nimi.

Listom z 23. februára 2017 odporkyňa vypovedala zmluvu uzavretú medzi ňou a navrhovateľom z dôvodu mimoriadnych okolností, ktoré v konečnom dôsledku znemožnili akúkoľvek profesionálnu spoluprácu medzi zastúpenou a obchodnou zástupkyňou, a teda ukončenie hlavnej zmluvy.

Dňa 22. mája 2017 sa odporkyňa a spoločnosť Pöensgen dohodli okrem iného na tom, že odporkyni bude vyplatená náhrada za ukončenie zmluvy.

Navrhovateľ, ktorý sa domnieval, že má nárok na náhradu za ukončenie zmluvy z dôvodu, že pre odporkyňu získal nových zákazníkov, za ktorých táto dostala náhradu od spoločnosti Pöensgen, zažaloval odporkyňu o zaplatenie náhrady za ukončenie zmluvy, ktorá podľa neho zodpovedala obratu, ktorý odporkyňa dosiahla v roku 2016 práve vďaka novozískaným zákazníkom.

Súd, ktorý začal konať ako prvý, priznal navrhovateľovi náhradu za ukončenie zmluvy.

Napadnutým rozsudkom bol jeho rozsudok zmenený a rozhodlo sa, že navrhovateľ nemá nárok na žiadnu náhradu za ukončenie zmluvy.

III. Kasačný dôvod

Navrhovateľ uvádza jeden kasačný dôvod, ktorý znie takto:

Porušenie právnych predpisov

– článok X.5 a článok X.18 prvý odsek Code de droit économique (Hospodársky zákonník),

– článok 17 ods. 1 a 2, článok 17 ods. 2 písm. a) prvá zarážka smernice Rady 86/653/EHS z 18. decembra 1986 o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa samostatných obchodných zástupcov (Ú. v. ES L 382, 1986, s. 17; Mim. vyd. 06/001, s. 177),

– všeobecná zásada prednosti práva Spoločenstva pred vnútroštátnym právom.

Napadnuté rozhodnutia a dôvody

Navrhovateľ [omissis] namieta proti [napadnutému] rozsudku [omissis] [najmä z týchto dôvodov]:

„Pokiaľ ide o požadovanú náhradu za ukončenie zmluvy,

účastníci konania sa zhodujú v tom, že mali uzavretú zmluvu o obchodnom zastúpení, ktorú článok 1.11 Hospodárskeho zákonníka definuje ako zmluvu, na základe ktorej je jedna zmluvná strana – obchodný zástupca, poverená druhou zmluvnou stranou – zastúpeným, ktorému nepodlieha, aby trvale a za odplatu dojednávával a prípadne uzatváral obchody v mene a na účet zastúpeného.

Obchodná zástupkyňa je výslovne oprávnená využívať služby delegovaného obchodného zástupcu. Obchodná zástupkyňa [odporkyňa] sa teda stáva zastúpenou delegovaným zástupcom [navrhovateľ] a musí mu tiež vyplácať odmenu (článok X.5 Hospodárskeho zákonníka).

Z dôvodu ukončenia zmluvného vzťahu medzi spoločnosťou Pöensgen a [odporkyňou] zanikol aj základ zmluvy o delegovanom obchodnom zastúpení.

...

Návrh [navrhovateľa] sa týka výlučne náhrady za ukončenie zmluvy podľa článku X.18 Hospodárskeho zákonníka, na ktorú má obchodný zástupca za určitých podmienok nárok po ukončení zmluvy o obchodnom zastúpení.

...

Zostáva preskúmať, či [navrhovateľ] spĺňa podmienky na priznanie náhrady za ukončenie činnosti. Príslušné požiadavky boli zákonodarcom podrobne vymedzené.

Podľa článku X.18 Hospodárskeho zákonníka má obchodný zástupca nárok na náhradu za ukončenie zmluvy o obchodnom zastúpení, ak pre zastúpeného získal nových zákazníkov alebo výrazne rozšíril obchodné vzťahy s existujúcimi zákazníkmi, pokiaľ to zastúpenému môže prinášať značné výhody.

Zo zoznamov zákazníkov a z výpisov provízií poskytnutých [navrhovateľom] vyplýva, že [navrhovateľ] rozšíril základňu zákazníkov [odporkyne].

Vzhľadom na znenie článku X.18 Hospodárskeho zákonníka je tiež potrebné, aby novo získaní zákazníci poskytovali zastúpenému značné výhody aj po ukončení zmluvného vzťahu.

Náhrada za ukončenie zmluvy, ktorú [odporkyňa] dostala z dôvodu vypovedania existujúcej zmluvy o obchodnom zastúpení medzi ňou a spoločnosťou Pöensgen, nepredstavuje budúcu značnú výhodu, ktorú [odporkyňa] získala vďaka novým zákazníkmi získaným [navrhovateľom], ale nárok na ňu vzniká zo zákona.

Nárok na náhradu za ukončenie zmluvy nepredstavuje budúcu výhodu, ale vyplýva z ukončenia zmluvy o obchodnom zastúpení...

Keďže je znenie článku X.18 Hospodárskeho zákonníka jasné, nie je potrebné klásť Súdnemu dvoru Európskej únie prejudiciálnu otázku navrhovanú [navrhovateľom], pokiaľ ide o výklad pojmu značná výhoda.

V budúcnosti [odporkyňa] už nebude môcť profitovať zo získaných zákazníkov. V tomto zmysle sa v dohode z 22. mája 2017 medzi [odporkyňou] a spoločnosťou Pöensgen výslovne potvrdzuje, že v rámci plnenia tejto dohody [sú] všetky vzájomné nároky zmluvných strán týkajúce sa platieb, informácií, fakturácie a zodpovednosti vyplývajúce zo zmluvy o obchodnom zastúpení vypovedanej 31. decembra 2006 [treba rozumieť: rok 2016] vyrovnané, zatiaľ čo [navrhovateľ] a spoločnosť Pöensgen budú pokračovať v spolupráci a okrem toho budú mať prospech z vytvorenej základne zákazníkov.“

Výhrady

Podľa článku X.5 Hospodárskeho zákonníka, pokiaľ nie je stanovené inak, obchodný zástupca môže na účely plnenia svojich úloh využívať služby delegovaných zástupcov, ktorí sú odmeňovaní priamo ním a konajú na jeho zodpovednosť, pričom sa stáva nimi zastúpeným.

Podľa článku 17 ods. 1 smernice Rady 86/653/EHS z 18. decembra 1986 o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa samostatných obchodných zástupcov sú členské štáty povinné stanoviť osobitnú formu odškodnenia obchodného zástupcu v prípade ukončenia zmluvy.

Členské štáty mali možnosť vybrať si medzi systémom náhrady za ukončenie zmluvy, ktorá slúži na odškodnenie obchodného zástupcu za hodnotu, ktorú priniesol získaním zákazníkov pre zastúpeného, a systémom náhrady škody, ktorá obchodnému zástupcovi vzniká v dôsledku ukončenia zmluvy.

Pokiaľ ide o prvú z alternatív, článok 17 ods. 2 písm. a) tejto smernice stanovuje:

„Obchodný zástupca má nárok na náhradu do takej miery, do akej:

- priviedol zastúpenému nových zákazníkov alebo podstatne zvýšil finančný objem obchodov s existujúcimi zákazníkmi, a pokiaľ zastúpený má aj naďalej podstatné prínosy [značnú výhodu – neoficiálny preklad] z obchodu s týmito zákazníkmi a*
- náhrada je primeraná všetkým skutočnostiam, najmä provízii za obchody, ktoré obchodný zástupca stratil. Členské štáty môžu pre tieto prípady zahrnúť uplatňovanie alebo absenciu ustanovení o obmedzení obchodu v zmysle článku 20.“*

Pre prípad voľby náhrady za ukončenie zmluvy hospodársky zákonník vo svojom článku X.18 prvom odseku stanovuje, že:

„Po ukončení zmluvy o obchodnom zastúpení má obchodný zástupca nárok na náhradu za ukončenie zmluvy, ak pre zastúpeného získal nových zákazníkov alebo výrazne rozšíril obchodné vzťahy s existujúcimi zákazníkmi, pokiaľ to zastúpenému môže priniesť značné výhody. “

V odseku 2 toho istého ustanovenia sa spresňuje, že ak zmluva obsahuje konkurenčnú doložku, predpokladá sa, že zastúpený získava značné výhody, pokiaľ sa nepreukáže opak.

Bez toho, aby boli dotknuté okolnosti vylučujúce nárok na náhradu upravené v článku X.18 piatom odseku, ktoré sa na prejednávajúcu vec nevzťahujú, delegovaný obchodný zástupca má nárok na náhradu za ukončenie zmluvy zo strany svojho zastúpeného (obchodného zástupcu v rámci hlavného zmluvného vzťahu), ak preukáže, že pre zastúpeného získal nových zákazníkov alebo výrazne rozšíril obchodné vzťahy s existujúcimi zákazníkmi a pokiaľ to zastúpenému môže po ukončení zmluvy o delegovanom obchodnom zastúpení priniesť značné výhody.

Náhrada na ukončenie zmluvy v rozsahu, v akom ju vypláca hlavnému zástupcovi jeho vlastný zastúpený za zákazníkov, ktorých získal delegovaný zástupca pre hlavného zástupcu, predstavuje v tomto rozsahu „značnú výhodu“ poskytnutú zastúpenému delegovaného zástupcu po ukončení zmluvy o delegovanom obchodnom zastúpení.

Je nesporné, že ani skutočnosť, že náhrada za ukončenie zmluvy, ktorá sa vypláca hlavnému zástupcovi, „vyplýva zo zákonom stanoveného nároku“, ani skutočnosť, že delegovaný zástupca, ktorý sa po ukončení zmluvy o hlavnom obchodnom zastúpení uzavretej s jeho vlastným zastúpeným a zmluvy o delegovanom obchodnom zastúpení stáva hlavným zástupcom pre tie isté výrobky, bude mať naďalej prospech z „vytvorenej základne zákazníkov“ v rámci delegovaného obchodného zastúpenia, nemajú za následok zánik nároku delegovaného zástupcu práva na náhradu za ukončenie zmluvy po ukončení zmluvy o delegovanom obchodnom zastúpení.

Rozsudkom, v ktorom sa konštatuje, že pokiaľ ide o zmluvu o delegovanom obchodnom zastúpení, i) jej platnosť sa skončila, že ii) delegovaný zástupca „rozšíril základňu zákazníkov“, a teda získal zákazníkov pre svojho zastúpeného, čiže hlavného zástupcu, sa bez toho, aby nedošlo k porušeniu článku X.18 prvého odseku Hospodárskeho zákonníka a článku 17 ods. 2 písm. a) prvej zarážky smernice 86/653/EHS, nemohol zamietnuť návrh navrhovateľa na náhradu za ukončenie zmluvy s odôvodnením, že požadovaná náhrada, ktorú získala odporkyňa od spoločnosti Pöensgen, nepredstavuje budúcu výhodu, že odporkyňa mala zo zákona nárok na náhradu za ukončenie zmluvy a že navrhovateľ a spoločnosť Pöensgen budú pokračovať v spolupráci a stále budú mať prospech z vytvorenej základne zákazníkov.

Subsidiárne navrhovateľ navrhuje položiť Súdnemu dvoru podľa článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (konsolidované znenie) túto prejudiciálnu otázku:

[omissis] [otázka uvedená vo výroku rozsudku]

IV. Rozhodnutie Súdneho dvora

Podľa článku 17 ods. 1 smernice Rady 86/653/EHS z 18. decembra 1986 o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa samostatných obchodných zástupcov prijímú členské štáty opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby obchodný zástupca po ukončení zmluvy o obchodnom zastúpení dostal náhradu podľa odseku 2 alebo náhradu škody podľa odseku 3.

Podľa článku 17 ods. 2 písm. a) prvej zarážky tejto smernice má obchodný zástupca nárok na náhradu do takej miery, do akej priviedol zastúpenému nových zákazníkov alebo podstatne zvýšil finančný objem obchodov s existujúcimi zákazníkmi, a pokiaľ zastúpený má aj naďalej značnú výhodu z obchodu s týmito zákazníkmi.

Článok X.18 prvý odsek hospodárskeho zákonníka *[omissis]*, ktorým sa preberá článok 17 ods. 2 písm. a) smernice, stanovuje, že po ukončení zmluvy o obchodnom zastúpení má obchodný zástupca nárok na náhradu za ukončenie zmluvy, ak pre zastúpeného získal nových zákazníkov alebo výrazne rozšíril obchodné vzťahy s existujúcimi zákazníkmi, pokiaľ to zastúpenému môže priniesť značné výhody.

V rozsudku sa uvádza, že navrhovateľ bol delegovaným obchodným zástupcom odporkyne, že rozšíril základňu zákazníkov odporkyne a že odporkyňa po skončení platnosti zmluvy o hlavnom obchodnom zastúpení dostala od hlavného zastúpeného náhradu za ukončenie zmluvy a navrhovateľ sa stal obchodným zástupcom tohto bývalého hlavného zastúpeného.

V kasačnom dôvode sa napadnutému rozsudku vytýka, že sa ním navrhovateľovi nepriznala náhrada za ukončenie zmluvy z dôvodu, že výhoda získaná odporkyňou nepredstavuje značnú výhodu, keďže nejde o budúcu výhodu, ale o náhradu, na ktorú je nárok zo zákona, a že navrhovateľ bude pokračovať v práci a stále bude mať výhody zo základne zákazníkov s bývalým hlavným zastúpeným.

Preskúmanie kasačného dôvodu predpokladá výklad už citovaného článku 17 ods. 2 písm. a) prvej zarážky.

Pred rozhodnutím vo veci je preto potrebné položiť Súdnemu dvoru Európskej únie otázku uvedenú vo výroku tohto rozsudku.

Z týchto dôvodov:

Súdny dvor

preruší konanie dovtedy, kým Súdny dvor Európskej únie neodpovie na túto otázku:

Má sa článok 17 ods. 2 písm. a) prvá zarážka smernice Rady 86/653/EHS z 18. decembra 1986 o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa samostatných obchodných zástupcov vykladať v tom zmysle, že v takej situácii, o akú ide vo veci samej, náhrada za ukončenie zmluvy, na ktorú má nárok hlavný zástupca do takej miery, do akej delegovaný zástupca získal nových zákazníkov, nepredstavuje „značnú výhodu“ priznanú hlavnému zástupcovi?

[*omissis*] [rozhodovacie zloženie, dátum, úvahy procesného charakteru a podpisy]